

འབྲུག་གི་བཙན་འཇུག་ལྟ་རྟོག་ལམ་སྟོན་
སྤྱི་གཞི་ ༢༠༡༥ ཅན་མ།

**Election Observation Guidelines of
the Kingdom of Bhutan, 2015**

དཀར་ཆག།

༡.	མཚན་བསྐྱུས་ བྱ་ཚད་ སྦྱོར་འཇུག་དང་འགོ་བཅུགས།.....	༢
༢.	དམིགས་དོན།	༣
༣.	ངེས་ཚིག།.....	༣
༤.	ལྟ་རྟོག་པའི་དུས་ལུན།	༤
༥.	ལྟ་རྟོག་པའི་དབྱེ་བ།.....	༤
༦.	རྒྱལ་སྤྱི་ལྟ་རྟོག་པའི་ཆ་འཛིག།	༥
༧.	རྒྱལ་ཡོངས་ལྟ་རྟོག་པ་ཚུ་དང་ཕྱ་རྟོག་པའི་འབྲུག།	༦
༨.	ལྟ་རྟོག་པའི་བྱ་ཚད།.....	༦
༩.	ལྟ་རྟོགས་ཀྱི་འགན་ཁུར།	༧
༡༠.	ཚོང་ཁག་བདག་སྐྱོང་གི་འགན་ཁུར།.....	༧
༡༡.	ལྟ་རྟོག་པ་ཚུ་གི་ཁག་འགན།.....	༧
༡༢.	རྒྱལ་ཁྲུངས་མཁོ་ཆས་དང་གསལ་བཤད།.....	༩
༡༣.	ལྟ་རྟོག་གི་བྱ་ཚད།.....	༡༠
༡༤.	ལྟ་རྟོག་པ་ཚུ་གི་ཐོབ་དབང།.....	༡༡
༡༥.	ཁག་འགན།.....	༡༢
༡༦.	སྟན་ཞུའི་ལམ་ལུགས།	༡༣
༡༧.	རྒྱལ་སྤྱི་ལྟ་རྟོག་པ་ཚུ་ལུ་ དམིགས་བསལ་བཀོད་རྒྱ།.....	༡༤
༡༨.	བསྐྱོར་ཞག་ལུ་ཆ་མེད།	༡༤
༡༩.	ཉེས་ཆད།	༡༥
༢༠.	ལམ་སྟོན་དང་བཀོད་རྒྱ་བྱིན་ནི་ལུ་སྟན་ཚིགས་ཀྱི་དབང་ཆད།	༡༥
༢༡.	གོ་དོན་འབྲེལ་བཤད་དང་ འཕྲི་བསྟོན་གྱི་དབང་འཛིན།.....	༡༥

Table of Contents

1. Short Title, Extent, Application and Commencement.....	2
2. Purpose	3
3. Definition.....	3
4. Duration of Observation	4
5. Categories of Observers	4
6. Accreditation of International Observers.....	5
7. Allowances of National Observers and Micro-Observers	6
8. Criteria for Observers	6
9. Duty of the Commission.....	7
10. Duty of the Dzongkhag Administration	7
11. Roles of Observers	7
12. Background Materials and Briefings.....	9
13. Scope of Observation	10
14. Rights of Observers.....	11
15. Obligations	12
16. Mode of Reporting	13
17. Specific Directions to International Observers	14
18. Revocation of Appointments	14
19. Penalties	15
20. Power of the Commission to Issue Instruction and Directions	15
21. Authority of Interpretation and Amendment	15

འབྲུག་གི་བཅག་འཐུའི་ལྟ་རྟོག་ལམ་སྟོན་སྒྲིག་ཡིག་ ༢༠༡༥ ཅན་མ།

འབྲུག་གི་བཅག་འཐུའི་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༠༤ ཅན་མ་དང་འཁྲིལ་ ཁྲིམས་མཐུན་བསྐྱོ་བཞག་ཡོད་པའི་མི་ངོམ་
ཚུ་གིས་ རང་དབང་གི་ལྟ་རྟོག་འོག་ རང་མོས་དང་རྣམ་དག་གི་བཅག་འཐུ་འགོ་འདྲན་འཐབ་ཚུགས་ནི་ལུ་
བཅག་འཐུ་ལྟ་རྟོག་ཚུགས་ཀྱིས་ འབྲུག་གི་བཅག་འཐུའི་ལྟ་རྟོག་ལམ་སྟོན་སྒྲིག་ཡིག་ ༢༠༡༥ ཅན་མ་འདི་ ཆ་
འཛོག་དང་བྱབ་སྤེལ་གྱུ་བ་ཨིན།

༡. མཚན་བསྟུས་ བྱབ་ཚད་ སྦྱར་འབྲུག་དང་འགོ་བཅུགས།

༡.༡. ལམ་སྟོན་སྒྲིགས་ཡིག་འདི་

༡.༡.༡. ལམ་སྟོན་སྒྲིགས་ཡིག་འདི་ འབྲུག་གི་བཅག་འཐུའི་ལྟ་རྟོག་ལམ་སྟོན་སྒྲིག་
ཡིག་ ༢༠༡༥ ཅན་མ་ཟེར་སྟེན་དགོ།

༡.༡.༢. འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་མཐའ་དབུས་མེད་པར་བྱབ་ནི་ཨིན།

༡.༡.༣. ལམ་སྟོན་སྒྲིག་ཡིག་འདི་ འབྲུག་ལུ་སྤྱི་ཚུགས་དང་ས་གནས་གཞུང་གི་
བཅག་འཐུ་ དེ་ལས་རྒྱལ་ཡོངས་འོས་འདེམས་འགོ་འདྲན་སྐབས་ ལྟ་རྟོག་
འབད་མི་ འབྲུག་གི་བཅག་འཐུ་ལྟ་རྟོག་ཚུགས་ལམ་བསྐྱོ་བཞག་ཡོད་པའི་
བཅག་འཐུའི་ལྟ་རྟོག་པ་ཚུ་ལུ་ སྦྱར་འབྲུག་འཐབ་ནི་ཨིན།

༡.༡.༤. སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ སྤྱི་ཟླ་ ༦ པའི་སྤྱི་ཚེས་ ༢༤ ལས་ རང་ལུགས་གནམ་ལོ་
ཤིང་མོ་ལུག་ལོ་ ཟླ་ ༥ པའི་ཚེས་ ༤ ལས་ བྱབ་དབང་གི་ཆ་གནས་གྲུབ་
ཨིན།

Election observation Guidelines of the Kingdom of Bhutan, 2015

In keeping with the Election Act of the Kingdom of Bhutan, 2008 for conduct of free and fair election through independent observation by duly appointed persons, the Election Commission of Bhutan hereby adopts and promulgates the *Election Observation Guidelines of the Kingdom of Bhutan, 2015*.

1. Short Title, Extent, Application and Commencement

1.1 These Guidelines shall:

1.1.1 Be referred to as the *Election Observation Guidelines of the Kingdom of Bhutan, 2015*;

1.1.2 Extend to the whole of the Kingdom of Bhutan;

1.1.3 Apply to Election Observers appointed by the Election Commission of Bhutan to observe the conduct of Parliamentary and Local Government Election in Bhutan and National Referendums; and

1.1.4 Come into force with effect from 24th of June 2015 corresponding to 8th Day of the 5th Month of the Female Wood Sheep Year of the Bhutanese Calendar.

2. དམིགས་དོན།

- 2.1. ལམ་སྟོན་སྒྲིག་ཡིག་འདི་གིས་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ འགོ་འདྲན་འཐབ་པའི་སྤྱི་ཚོགས་དང་
ས་གནས་གཞུང་གི་བཅག་འཐུ་ དེ་ལས་རྒྱལ་ཡོངས་འོས་འདེམས་སྐབས་ཚུ་འོས་ཏེ་ ལྷ་
རྟོགས་ཚུ་འབད་དེ་ ལྷན་ཚོགས་ལུ་ དེས་བདེན་གྱི་སྟན་ཞུ་འབད་ནི་གི་ལམ་སྟོན་འབད་ཐ་ཨིན།
- 2.2. ལྷ་རྟོག་པ་ཚུ་གིས་ སྤྱི་ཚོགས་དང་ས་གནས་གཞུང་གི་བཅག་འཐུ་ དེ་ལས་རྒྱལ་ཡོངས་
འོས་འདེམས་ཚུ་ རང་མོས་དང་རྣམ་དག་དེས་བདེན་བཟོ་ཐབས་ལུ་ རང་དབང་དང་སྤྱི་
དོན་དང་འབྲེལ་མེད་ཐོག་ ལྷ་རྟོགས་དང་སྟན་ཞུ་འབད་མི་ལས་སྡེ་ཅིག་འབད་ཐུག་ཞུ་དགོ།

3. དེས་ཚིག།

- 3.1. ལམ་སྟོན་སྒྲིག་ཡིག་འདི་ནི་ གོ་དོན་ལོགས་སུ་ལེན་དགོང་ཡོད་ན་མ་གཏོགས་ དེ་མིན།
- 3.1.1. “ལྷན་ཚོགས་” ཟེང་མི་འདི་ རྩ་ཁྲིམས་ཆེན་མོ་འི་རྩ་ཆ་20 དང་འབྲེལ་
གཞི་བཅུགས་ཡོད་པའི་ འབྲུག་གི་བཅག་འཐུ་ལྷན་ཚོགས་ལུ་གོ།
- 3.1.2. “བཅག་འཐུ་དང་འབྲེལ་བའི་ཁྲིམས་ལུགས་” ཟེང་མི་འདི་ འབྲུག་གི་བཅག་
འཐུ་འི་བཅའ་ཁྲིམས་2004 ཅན་མ། འབྲུག་གི་མི་དམངས་བཅག་འཐུ་འི་མ་
དདུལ་བཅའ་ཁྲིམས་2004 ཅན་མ། འབྲུག་གི་རྒྱལ་ཡོངས་འོས་འདེམས་
བཅའ་ཁྲིམས་2004 ཅན་པ་ དེ་ལས་འདི་འོག་བརྩམས་ཡོད་པའི་ བཅའ་
ཡིག་དང་སྒྲིགས་གཞི་ཆམ་ཉམ་ལུ་གོ།
- 3.1.3. “རྒྱལ་སྤྱི་ལྷ་རྟོགས་པ་” ཟེང་མི་འདི་ དམངས་གཙོའི་རིང་ལུགས་གྱི་བཅག་
འཐུ་དང་ རྒྱལ་ཡོངས་འོས་འདེམས་ཚུ་ རང་མོས་རྣམ་དག་དང་ ལྷག་
བསམ་ དེ་ལས་དང་བདེན་གྱི་འགོ་འདྲན་ཡར་འཕེལ་ལུ་བརྩོན་ཤུགས་རྩམ་
ཅིག་ ལམ་སྟོན་སྒྲིག་ཡིག་འདི་དང་འབྲེལ་ རྒྱལ་གཞུང་གི་འབྲེལ་ལྷན་ཁག་
གིས་ མགོན་བརྟེན་འབད་ཡོད་པའི་མི་རི་ཅིག་ལུ་གོ།

2. Purpose

- 2.1 These Guidelines provide guidance to Election Observers at Parliamentary and Local Government Elections and National Referendums with regard to observation and reporting facts to the Commission in connection with elections held in the Kingdom.
- 2.2 The Observer shall serve as independent and apolitical monitoring and reporting body towards ensuring free and fair Parliamentary and Local Government Election and National Referendums.

3. Definition

- 3.1 In these Guidelines, unless the context otherwise requires:
 - 3.1.1 “Commission” means the Election Commission of Bhutan formed in accordance with the Article 24 of the Constitution of the Kingdom of Bhutan;
 - 3.1.2 “Electoral Laws” means the Election Act of the Kingdom of Bhutan, 2008, Public Election Fund Act of the Kingdom of Bhutan, 2008 and National Referendum Act of the Kingdom of Bhutan, 2008 and all Rules and Regulations made there-under;
 - 3.1.3 “International Observer” means an individual, who is committed to the promotion of conduct of clean, free and fair democratic election and National Referendums, and invited by the Ministry of Foreign Affairs of the Royal Government of Bhutan as per these Guidelines;

3.7.2. “ཕ་དོན་ལྟ་རྟོགས་པ་” ཟེར་མི་འདི་ བཅག་འབྲུ་ཚུ་ རང་མོས་དང་རྣམ་
དག་ངེས་བདེན་ཡོད་པ་བཟོ་ཐབས་ལུ་ བཅག་འབྲུ་དང་ འབྲེལ་བའི་བྱ་ངེམ་
ཚུ་འི་གནས་ངེམ་སྒྲ་ཁག་ཚུ་ལུ་ ལྟ་རྟོག་འབད་ནི་དོན་ལུ་ འགན་ཁུར་འབག་
སྟེ རྒྱལ་ཡོངས་ལྟ་རྟོགས་པ་ལུ་ ཞིབ་རྟོགས་འབད་མི་ ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་ཚུལ་
མཐུན་ཐོག་བསྐོ་བཞག་གྲུབ་པའི་ རྒྱུང་ཅིག་ལུ་གོ།

3.7.4. “རྒྱལ་ཡོངས་ལྟ་རྟོག་པ་” ཟེར་མི་འདི་ བཅག་འབྲུ་དང་འབྲེལ་བའི་བྱ་སྟོའི་
ངེམ་པ་སྒྲ་ཚོགས་ལུ་ རང་མོས་དང་རྣམ་དག་གི་བཅག་འབྲུ་ ངེས་བདེན་བཟོ་
ཐབས་ལུ་ སྲིད་དོན་དང་འབྲེལ་གཏོགས་མེད་མི་ དེ་ལས་ གྲུས་བརྟན་ཅན་གྱི་
མི་ཁྲུངས་ཚུ་གི་གྲལ་ལས་ ལྟ་རྟོག་གི་ལཱ་འགན་དོན་ལུ་ ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་
ཚུལ་མཐུན་བསྐོ་བཞག་གྲུབ་པའི་ མི་ངོ་ཅིག་ལུ་གོ།

3.7.6. “ལྟ་རྟོགས་པ་” ཟེར་མི་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་ལྟ་རྟོགས་པ་ ཕ་དོན་ལྟ་རྟོག་པ་
ཡང་ན་ རྒྱལ་སྤྱི་ལྟ་རྟོག་པ་ཚུ་ཅིས་བའི་ བཅག་འབྲུའི་ལྟ་རྟོག་པ་ཅིག་ལུ་གོ།

3.7.8. གཅིག་ཚོགས་ལུ་བཀོད་ཡོད་པའི་ཚོག་དོན་ཚུ་ མང་ཚོགས་ལུ་གོ་དགོས་དང་ མང་
ཚོགས་ལུ་བཀོད་ཡོད་པའི་ཚོག་དོན་ཚུ་ གཅིག་ཚོགས་ལུ་ཡང་གོ་དོན།

༤. ལྟ་རྟོག་པའི་དུས་ཡུན།

4.1. ལྟ་རྟོག་གི་དུས་ཡུན་འདི་ བཅག་འབྲུའི་བརྒྱུ་འབྲེལ་སྤྱི་ལུ་བའི་ཚོས་གྲངས་ལས་འགོ་
བཙུགས་ནི་དང་ གྲུབ་འབྲས་གསལ་བསྐྱབས་ཀྱི་ཤུལ་ལུ་མཛུགས་བསྐྱུ་ནི་ཨིན།

༥. ལྟ་རྟོག་པའི་དབྱེ་བ།

5.1. རྒྱལ་ཡོངས་ལྟ་རྟོག་པ་འདི་

5.1.1. རྒྱལ་གཞུང་གི་སྤྱི་གཞུང་ནང་ལས་བཟོན་པའི་ རྒྱུང་བདེན་དང་ རྣམ་དག་
བཟང་སྟོབྱ་དཀྱི་ཡོངས་གྲགས་ཅན་ དེ་ལས་སྲིད་དོན་དང་འབྲེལ་བ་མེད་མི་ གྲུས་
བརྟན་ཅན་གྱི་འགོ་དཔོན་ཚུ་ཨིནམ། དང་

- 3.1.4 “Micro-Observer” means an individual duly appointed by the Commission who shall assist a National Observer and be made responsible for observation of the various stages of the electoral processes to ensure free and fair elections;
- 3.1.5 “National Observer” means an individual duly appointed by the Commission, from amongst apolitical and respected citizens, who shall be made responsible for observation of the various stages of the electoral processes to ensure free and fair elections;
- 3.1.6 “Observer” means an Election Observer that includes a National Observer, Micro-Observer or an International Observer; and
- 3.1.7 Word importing the singular number shall include the plural number and vice-versa.

4. Duration of Observation

- 4.1 The period of observation shall commence from date of issue of the notification of elections and end after the declaration of results.

5. Categories of Observers

- 5.1 The National Observers shall be:
- 5.1.1 Officials who are reputed for integrity, fairness and probity, drawn from the public services of the Royal Government; and

ལ.༡.༢. དང་བདེན་དང་ རྣམ་དག་ བཟང་སྤྱོད་ཀྱི་ཡོངས་གྲགས་ཅན་ དེ་ལས་སྤྱིད་དོན་
དང་འབྲེལ་བ་མེད་མི་ གུས་བཏུད་ཅན་གྱི་མི་ཁྲུངས་ཚུ་ཨིན།

ལ.༢. ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་ བསྐྱོ་བཞག་བཀའ་རྒྱ་ཐོག་ སྤྱི་གཡོག་གི་མི་རེ་ཅིག་ རྒྱལ་ཡོངས་ལྷ་
རྟོག་པ་ ཡང་ན་ སྤྱི་ལྷ་རྟོག་པ་སྤེ་ བསྐྱོ་བཞག་འབད་དགོ།

ལ.༣. སྤྱི་ལྷ་རྟོག་པ་འདི་

ལ.༣.༡. བཅོག་འཐུ་དང་འབྲེལ་བའི་བྱ་རིམ་ཚུ་ནང་ བར་དྲེག་མེད་པའི་ཐོག་ལས་
གནད་བ་ཡོད་པ་དང་ གནད་བ་མེད་པའི་ལས་དོན་ཚུ་དང་འབྲེལ་བའི་ ལས་
དོན་ཚུ་ལྷ་རྟོག་འབད་ནི་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ལྷ་རྟོག་པ་ཚུ་ལུ་ ཞིབ་རོགས་
འབད་ནི་དོན་ལས་ ཞི་གཡོག་ནང་ལས་བསྐྱོ་བཞག་འབད་དགོ།

ལ.༣.༢. སྤྱི་ལྷ་རྟོག་པ་གིས་དུས་རིམ་བཞིན་དུ་ ལྷན་ཚོགས་ལུ་འབྲེལ་བཟུང་གཏང་སྤེ་
འབྲེལ་ཡོད་རྒྱལ་ཡོངས་ལྷ་རྟོག་པ་ལུ་སྤྲོན་ཁུ་འབད་ནི་གི་འགན་ཁུར་འབག་དགོ།

ལ.༤. ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་ འདེམས་ཁོངས་རེ་རེ་བཞིན་གྱི་ནང་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ལྷ་རྟོག་རེ་དང་ སྤ་
དོན་ལྷ་རྟོག་པ་རེ་ བསྐྱོ་བཞག་འབད་དགོ།

ལ.༥. རྒྱལ་སྤྱི་ལྷ་རྟོག་པ་ཚུ་མགོན་བདུན་ ཡང་ན་ རོས་ལེན་འབད་ནི་དེ་ཡང་

ལ.༥.༡. འཛམ་གླིང་སྤྱི་ཚོགས་ལས་སྤེ་ ལྷོ་ཨེ་ཤི་ཡ་ལུ་ལྷོ་གསལ་འབྲུན་འབྲེལ་ཚོགས་
པ་ དེ་ལས་ རོས་ལེན་ཡོད་མི་གཞན་རྒྱལ་སྤྱི་ལས་སྤེ་དང་ ལུང་ཕྱོགས་ལས་
སྤེ་དང་ཁོང་གི་ལས་ཚོགས་ཚུ་ལས།

ལ.༥.༢. འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་དང་གཅིག་ཁར་ དོན་གཅོད་མཐུན་འབྲེལ་ཅན་གྱི་ཕྱི་རི་རྒྱལ་
གཞུང་ཚུ་ལས།

༦. རྒྱལ་སྤྱི་ལྷ་རྟོག་པའི་ཆ་འཛོགས།

༦.༡. རྒྱལ་གཞུང་དང་ ལས་སྤེ་ཁག་གི་མ་དདུལ་གོགས་རམ་ཐོག་ ཁོང་རའི་རྒྱལ་སྤྱི་ལྷ་རྟོག་པའི་
སྤེ་ཚན་གཏང་ནི་གི་དམིགས་དོན་ཡོད་མི་ཚུ་གིས་ སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གནས་ལུན་མཐུག་མ་བསྐྱེ་
བའི་ཉིན་གངས་ ༢༠གི་སྤྱི་ལོར་ བཅོག་འཐུ་ལྷན་ཚོགས་ལུ་ ཡིག་ཐོག་གི་གསོལ་ཁྱུ་ལུ་དགོ།

- 5.1.2 Apolitical and respected citizens reputed for integrity, fairness and probity.
- 5.2 The Commission shall designate an individual public servant as National Observer or Micro-Observer by an order of appointment.
- 5.3 The Micro-Observers shall be:
 - 5.3.1 Appointed from the civil or Public Service to assist National Observers to observe activities related to permissible and non-permissible activities in a neutral manner without interfering in the electoral process.
 - 5.3.2 A Micro Observer shall be responsible to report regularly to the concerned National Observers with copies endorsed to the Commission.
- 5.4 The Commission shall appoint one National Observer and one Micro-Observer in each Constituency.
- 5.5 The International Observers may be invited or accepted from:
 - 5.5.1 The UNO, SAARC and other recognized international and regional organizations and their agencies; and
 - 5.5.2 Foreign governments with diplomatic relation with Bhutan.

6. Accreditation of International Observers

- 6.1 A sponsoring organization or a government shall make a request in writing to the Commission of its intention to send international Observer Teams at least 90 days before the completion of the term of Parliament.

ཨིན་རུང་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་འདུའི་དུས་ཡུན་མ་ཚད་མ་ལས་ ཅུ་གྲོལ་སོང་བའི་འབྲེལ་ གནད་
སྐབས་ དེ་ལུགས་ཀྱི་གསོལ་ཁུ་འདི་ ཅུ་གྲོལ་སོང་བའི་ཉིན་གངས་ ༡༠གི་ནང་འཁོད་ལུ་དགོ།

༤.༢. བཅག་འབྲུ་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་ གལ་སྲིད་རྒྱལ་སྤྱི་ལྷ་རྟོག་པའི་མི་ངོ་དང་སྤྱོད་ཡིག་ཆ་ཚུ་ ལམ་
སྟོན་སྒྲིག་ཡིག་འདི་ཚུ་དང་འཁྲིལ་ཡོད་པ་སྤེལ་ཐོང་ཆེ་ ཕྱི་འབྲེལ་ལྷན་ཁག་ལུ་ གཞུང་འབྲེལ་
ཐོང་མགོན་བཅུ་འབད་ནི་དོན་ལས་ གྲོས་འདེབས་འབད་དགོ།

༤.༣. རྒྱལ་སྤྱི་ལྷ་རྟོག་པ་ཅིག་གིས་ ཁོ་/ཁོ་རའི་གཞུང་འབྲེལ་ངོ་སྤྱོད་ཡིག་ཆས་ཚུ་ ཁོ་/ཁོ་གི་
ལས་དོན་འགོ་མ་བཟུགས་གོང་ ལྷན་ཚོགས་ལུ་ལུ་དགོ།

༥. རྒྱལ་ཡོངས་ལྷ་རྟོག་པ་ཚུ་དང་སྤྱོད་པའི་འབྲེལ་

༥.༡. རྒྱལ་ཡོངས་ལྷ་རྟོག་པ་ཚུ་དང་ སྤོན་ལྷ་རྟོག་པ་ཚུ་ལུ་ ཁྱབ་དབང་ཡོད་པའི་ དངུལ་ཕྱིས་
ལམ་ལུགས་དང་འཁྲིལ་བའི་ ཉིན་བསྐར་བཞེན་གྱི་འཚོ་བའི་འབྲེལ་སྤྱོད་དགོ།

༦. ལྷ་རྟོག་པའི་བྱུང་ཚད་

༦.༡. ལྷ་རྟོག་པ་ག་རགས་ལུ་ གཤམ་འཁོད་ལྷན་དགོས་ཚུ་ཡང་

༦.༡.༡. ཆབཞག་ཚུགས་པ་དང་ ཕྱོགས་རིས་མེད་པ་ལུ་སྤྲན་གསལ་ཅན་ དེ་ལས་
རང་དབང་གི་བསམ་སྒྲོ་དང་ དེེས་པའི་ངོ་མོ་གི་རིག་ཤེས་ཡོད་པ།

༦.༡.༢. འབྲེལ་ཡོད་ཉམས་སྤྱོད་ ཡང་ན་ འབྲེལ་ཡོད་སྤྱོད་བཅུ་ཐོང་ཡོད་པ།

༦.༡.༣. རྩོམ་ཁ་ ཡང་ན་ དབྱིན་སྐད་ ཐོགས་ཆགས་མེད་པར་སྒྲིབ་ཆགས་པ།

༦.༡.༤. འབྲུག་གི་བཅག་འབྲུ་དང་འབྲེལ་བའི་ཁྲིམས་ལུགས་ཚུ་ ཉ་གོ་ཚུགས་པ།

༦.༡.༥. བཅག་འབྲུ་བྱ་སྒྲོ་རིམ་པ་ཚུ་རང་མོས་དང་ནམ་དག་ཐོག་ཡོག་མེད་ཀྱི་བརྟག་
དབྱེད་ལུ་ རྒྱལ་སྤྱིའི་གནས་ཚད་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་དང་ གོ་བ་ལེན་ཚུགས་པ། དང་

Provided in the case of premature dissolution of the National Assembly such a request shall be made within 10 days of such dissolution.

- 6.2 The Commission shall recommend to the Ministry of Foreign Affairs to extend its formal invitation if the particulars and credentials of an International Observer are found to conform to these Guidelines.
- 6.3 An International Observer shall be required to present his/her official credentials to the Commission before commencing his/her assignment.

7. Allowances of National Observers and Micro-Observers

- 7.1 The National Observers and Micro-Observers shall be paid Daily Subsistence Allowance (DSA) as per the prevailing financial norms.

8. Criteria for Observers

- 8.1 Every Observer is expected to:
 - 8.1.1 Have credibility, reputation for impartiality, independence of mind and objectivity;
 - 8.1.2 Have relevant experience or has received relevant training;
 - 8.1.3 Be able to speak Dzongkha or English fluently;
 - 8.1.4 Be able to understand the electoral laws of Bhutan;
 - 8.1.5 Have knowledge and understanding of international standards of international standards of determining free and fair electoral process; and

༤.༡.༦. འབྲུག་གི་རྒྱལ་རབས་ ས་རིས་ཁོངས་ ལས་སྐོལ་ དེ་ལས་གསར་བྱུང་བྱིད་
གྱི་གནས་སྤངས་ཅ་ཚུ་འི་ཤེས་ཡོན་རེ་ཡོད་པ།

༩. ལྷན་ཚོགས་གྱི་འགན་ཁུར།

༩.༡. ལྷན་ཚོགས་གྱིས་ལྷ་རྟོག་པ་རྩ་གྱི་དོན་ལས་ ཁོང་གི་དུས་ཚོད་དང་ཞབས་ཏྲུག་རྩ་གྱི་
གང་དག་ཅན་ལུ་ ལག་ལེན་འཐབ་རྩིགས་ཐབས་ལུ་ དང་ལེན་གྱི་སྤྱིར་བཏང་འཆར་གཞི་
ཅིག་བཟོ་དགོ།

༩.༢. ལྷན་ཚོགས་གྱིས་ལྷ་རྟོག་པ་རྩ་ཁོང་རའི་འགན་ཁུར་རྩ་ ལག་ལེན་འཐབ་སྐབས་ བཀག་ཆ་
ཡང་ན་ བར་དྲོགས་རྩ་ག་ནི་ཡང་མེད་པ་ངེས་བཟོ་ཐབས་ལུ་ དགོས་མཁོ་ཆ་མཉམ་
གྱི་བྱ་སྤྲིག་འབད་དགོ།

༩.༣. ལྷན་ཚོགས་གྱིས་ ཆ་འཛིག་ཡིག་ཆས་རྩ་དང་གཅིག་ཁར་ འགོ་དཔོན་ ཡང་ན་ བར་བརྒྱད་
དང་མི་དམངས་གིས་ དེ་མོད་ངོས་འཛིན་འབད་རྩིགས་པའི་རྒྱབ་སྦྱོར་ལུ་ ལས་རྟགས་
ཡང་ན་ རོསྦྱོད་གྱི་བར་མཚོན་གཞན་བྱིན་དགོ།

༡༠. རྫོང་ཁག་བདག་སྐྱོང་གི་འགན་ཁུར།

༡༠.༡. རྫོང་ཁག་བདག་སྐྱོང་གིས་ རྒྱལ་ཡོངས་ལྷ་རྟོག་པ་ ཡང་ན་ ས་དོན་ལྷ་རྟོག་པ་ལུ་ ཁོ་ཁོ་
རའི་ལུ་འགན་ དོན་སྤྲིན་ཅན་འབད་བྱུབ་ཐབས་ལུ་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་མཐུན་ཞུན་དང་
ལས་བྱུང་གི་རྒྱབ་སྦྱོར་རྩ་བྱིན་དགོ།

༡༡. ལྷ་རྟོག་པ་རྩ་གྱི་ཁག་འགན།

༡༡.༡. ལྷ་རྟོག་པ་གིས་བཅག་འཐུའི་བྱ་སྤྲོད་ཅེས་པ་རྩ་ལུ་ ལྷ་རྟོག་མཐེལ་བྱིན་འབད་ཞིན་མ་ལས་
ཆེད་དམིགས་བཀོད་པའི་རྣམ་གཞག་ཐོག་ ལྷན་ཚོགས་ལུ་སྤྲན་ཞུ་འབད་དགོ།

- 8.1.6 Have some knowledge of the history, geography, culture and current political situation of Bhutan.

9. Duty of the Commission

- 9.1 The Commission shall draw up a general plan of action for the Observers to enable their times and services to be used most effectively.
- 9.2 The Commission shall make all necessary arrangements to ensure that the Observers are in no way restricted or impeded in carrying out their duties.
- 9.3 The Commission shall provide accrediting documents together with badges or other means of identification to help them to be readily recognizable by officials, the media and the public.

10. Duty of the Dzongkhag Administration

- 10.1 A Dzongkhag Administration shall facilitate basic logistic and secretarial support to a National Observer or a Micro-Observer to facilitate him/her to function effectively.

11. Roles of Observers

- 11.1 An Observer shall closely monitor the electoral process and report any incidents that may be found objectionable in nature to the Commission immediately and the routine observation as per the prescribed manners.

- ༡༧.༢. ལྷ་རྟོག་པ་གིས་ བཅག་འབྲུའི་དུས་ཡུན་སྐབས་ སྲིད་དོན་ཚོགས་པ་དང་འདེམས་པོ་ཚུ་
གིས་ མི་དམངས་ཀྱི་དངོས་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་དང་ ལོག་སྲོད་ཀྱི་བཀག་དམ་དེ་ལུ་
གནས་ཡོག་མེད་ཀྱི་ལྷ་རྟོག་འབད་དགོ།
- ༡༧.༣. ལྷ་རྟོག་པ་གིས་ ཚོགས་རྒྱན་སྦྱར་མི་ འགོ་དཔོན་ཚུ་ བན་བརྒྱད་ དེ་ལས་མི་དམངས་
དང་གཅིག་ཁར་ མཐུན་ལམ་དང་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ཐབས་ཤེས་ཐོག་ ཆབ་ཞག་ལུ་འབྲུང་
ཚུགས་པའི་བརྩོན་ཤུགས་བསྐྱེད་དགོ།
- ༡༧.༤. ལྷ་རྟོག་པ་གིས་ འདི་ཚུ་དང་བསམ་འཆར་བཀོད་ཚོགས་ཨིན་ཅུང་ རྒྱུ་བརྩེད་འབད་ནི་
བཀག་ཆ་འབད་ནི་ ཡང་ན་ བསམ་འཆར་བཀོད་སྐབས་
བཀོད་རྒྱ་བཟུམ་གྱི་ཐོག་ལས་བཀོལ་མི་ཚོག།
- ༡༧.༥. ལྷ་རྟོག་པ་གིས་ ཉིགས་བཤད་ཀྱི་ཞུ་བ་འབྱོར་བའི་ཤུལ་ལས་ གནད་དོན་ཚབས་ཆེ་ཉིང་
དང་འཁྲིལ་ བཅག་འཐེ་འགི་འདྲེན་སྒྲི་བྱུང་ ཡང་ན་ བཅག་འབྲུ་ལྷན་འཛིན་སྒྲི་ཁབ་ལུ་ཐུལ་
དགོ།
- ༡༧.༦. རྒྱལ་ཡོངས་ལྷ་རྟོག་པ་ཚུ་དང་ སྤ་དོན་ལྷ་རྟོག་པ་ཚུ་གིས་ ཟད་ཅིས་ལྷ་རྟོག་པའི་ལཱ་འགན་
ཡང་འབག་དགོ།
- ༡༧.༧. སྲིད་དོན་ཚོགས་པ་ ཡང་ན་ འདེམས་པོ་འི་དདུལ་གཉེར་པ་ ཡང་ན་ ཅིས་འཛིན་པ་ ཡང་ན་
བཅག་འབྲུའི་དོ་ཚབ་གིས་ ཟད་གོན་བཏང་ཡོད་མི་ ཡང་ན་ ཟད་ཅིས་ལྷ་རྟོག་པ་ཚུ་གིས་
ཁོང་ལུ་གནད་བཟིན་མི་ཚུ་ བསྐྱུལ་བསྐྱུགས་ཀྱི་མཐའ་མཚུག་ཉིམ་ཚུན་གྱི་ བདུན་
རིམ་བཞིན་གྱི་ རིན་དམིགས་ཚན་ ཁས་ཁྲུངས་འབད་དེ་ཡོད་མི་དང་འཁྲིལ་ མི་དམངས་
བཅད་འབྲུའི་མ་དདུལ་འབྲི་ཤོག་ ཨང་ ༣ པའི་ནང་ ཟད་ཅིས་ཚུ་འཁྲུན་ཞུ་བྱིན་དགོ།
- ༡༧.༨. ཟད་ཅིས་ལྷ་རྟོག་པ་ཚུ་གིས་ སྲིད་དོན་ཚོགས་པ་ ཡང་ན་ འདེམས་པོ་ཅིག་ལས་ བདུན་རིམ་
བཞིན་གྱི་ཟད་དགོན་སྐྱེན་ཞུ་ ལྷ་རྟོག་པ་ལུ་བཅུགས་ཡོད་མི་ རེ་རེ་བཞིན་ལུ་ བདེན་དབྱེད་
འབད་དགོ།

- 11.2 An Observer shall monitor the compliance the restrictions impose on the use and abuse of public properties by political parties and candidates during the Election Period.
- 11.3 An Observer must adopt a friendly and co-operative approach and strive to win the confidence of voters, officials, media and the public.
- 11.4 An Observer may seek information but shall not criticize, be a hindrance nor be officious in making suggestions.
- 11.5 An Observer shall upon receipt of a complaint forward it to the Chief Election Coordinator or Chief Election Commissioner depending on the gravity of the case.
- 11.6 The National Observer and the Micro-Observer shall also serve as the Expenditure Observer.
- 11.7 Treasurers or Accountants or Election Representatives of Political Parties or Candidates shall submit expenditure statement on the expenditures incurred or authorized by them to the Expenditure Observers in Public Election Fund Form No. 3 (*Annexure*) as per an agreed schedule drawn up on a weekly basis till the day of campaign.
- 11.8 The Expenditure Observers shall append signature on each and every payment made by a Political Party or a candidate in the Weekly Expenditure Statement submitted to him/her.

༡༡.ཇ. རྒྱལ་ཡོངས་ལྷ་རྟོག་པ་དང་ སྤ་དོན་ལྷ་རྟོག་པ་རྩ་གིས་ མི་དམངས་བཅག་འབྲུའི་མ་
དངུལ་སྡེ་ཚན་ལུ་ བདུན་རིམ་བཞིན་གྱི་ ཟད་ཅིས་གི་སྤྲུལ་ཁྱུ་བཅུགས་དགོ།

༡༢. རྒྱལ་ཁྲུངས་མཁོ་ཆས་དང་གསལ་བཤད།

༡༢.༡. ལྷ་རྟོག་གིས་ལྷ་རྟོག་པ་རྩ་ལུ་ ཁོང་རའི་ལས་དོན་འགོ་མ་བཅུགས་གོང་ ལཱ་འགན་
ལག་ལེན་འཐབ་སྐབས་ ཅིག་མཚུངས་གྱི་ཐབས་ལམ་སྟོན་རྩ་གསལ་དེས་བདེན་བཟོ་
ཐབས་ལུ་ ཁོང་གི་ལཱ་འགན་དང་འགན་ཁུར་རྩ་འོས་ཀྱི་ གསལ་བཤད་རྩ་འབད་དགོ།

༡༢.༢. ལྷ་རྟོག་གི་གསལ་བཤད་ནང་ ལྷ་རྟོག་པ་འི་ལཱ་འགན་སྐབས་ རང་དབང་དང་ རྩ་གསལ་
རིས་མེདཔ་འབད་འབག་དགོ་པའི་སྟོར་ དགོས་མཁོ་དང་མཐུན་སྡེ་རྩ་ཡོདཔ་དེས་
བདེན་བཟོ་དགོ།

༡༢.༣. ལྷ་རྟོག་གིས་ལྷ་རྟོག་པ་རྩ་ལུ་ གནད་དོང་སྤྱོད་ལྷ་རྟོག་གི་འབྲེལ་ཡོད་རྒྱལ་རྟེན་མཁོ་ཆས་
བྱིན་དགོཔ་རྩ་ཡང་།

༡༢.༣.༡. འབྲུག་གི་རྒྱལ་རབས་ དེལས་ཆའི་གནས་སྤངས་དང་འབྲེལ་བའི་བདེན་
དོན་དང་ སྐབས་ཐོབ་གྱི་སྤྱིད་དོན་གནས་སྤངས།

༡༢.༣.༢. འབྲེལ་ཡོད་ཁྱིམ་སྡུག་རྩ་དང་སྤྲུགས་ བཅག་འབྲུ་དང་འབྲེལ་བའི་རིམ་
པ་རྩ་གི་བདེན་དོན།

༡༢.༣.༣. ལྷ་རྟོག་པ་གིས་ཁྱབ་དགོ་པའི་ བཅག་འབྲུའི་གནས་ནང་གི་རྩ་གསལ་རྒྱུ་ས་་
ཁོངས་གྱི་ཐོ།

༡༢.༣.༤. སྤྱིད་དོན་རྩ་གསལ་པ་རྩ་གི་ཐོ་དང་ སྤྱིད་དོན་རྩ་གསལ་པའི་སྟོར་དང་ དེའི་
དམིགས་ཡུལ་གྱི་བདེན་དོན།

༡༢.༣.༥. འདེམས་རི་རྩ་དང་ འབྲེལ་ཡོད་སྤྱིད་དོན་རྩ་གསལ་པ་རྩ་གི་མིང་གསལ།

- 11.9 The National Observers and Micro Observers shall forward the weekly expenditure report to the Public Election Fund Division.

12. Background Materials and Briefings

- 12.1 The Commission shall brief the Observers on their duties and responsibilities before the commencement of their assignment in order to ensure that they have the similar approach to their duty.
- 12.2 The Commission shall ensure that the briefing adequately emphasizes the independence and impartiality of the Observers while discharging their duties.
- 12.3 The Commission shall provide Observers with relevant background materials on various aspect namely:
- 12.3.1 Information pertaining to the history and geography of Bhutan and the prevailing political scenario;
 - 12.3.2 Information on the electoral process including the relevant laws;
 - 12.3.3 List of polling stations for the electoral area to be covered by the Observer;
 - 12.3.4 List of political parties and information pertaining to the political parties and their orientation; and
 - 12.3.5 The names of the candidates and their respective political parties.

༡༣. ལྷ་རྩྱུག་གི་ཁྱབ་ཚད།

༡༣.༡. ལྷ་རྩྱུག་གི་ཁྱབ་ཚད་དེ་དབྱེ་ཞིབ་དང་ བརྟག་དབྱད་ལུ་ཨིན་མི་དེ་ཡང་།

༡༣.༡.༡. བཅག་འབྱུང་འགོ་དཔོན་རྩྱུག་གིས་ ཁོང་རའི་ལུ་འགན་སྐབས་ རྩྱུགས་རིས་
མེད་པ་གནས་ནི།

༡༣.༡.༢. ཚོགས་རྒྱན་སྦྱར་མི་རྩྱུག་གི་ཐོ་བཀོད།

༡༣.༡.༣. བཅག་འབྱུང་འགོ་དཔོན་ལ་བསྐྱབས་ཚུ་འགོ་འདྲན་འཐབ་པའི་རྣམ་གཞག།

༡༣.༡.༤. སྲིད་དོན་ཚོགས་པ་དང་འདེམས་དོན་འཕྲོད་ཐོན་རྩྱུག་།

༡༣.༡.༥. བཅག་འབྱུང་འགོ་དཔོན་ལ་བསྐྱབས་སྐབས་ འགོ་འགྲུལ་ འཛུལ་ལུ་ འབྲེལ་
ཚོགས་དང་ བསམ་བཞོན་རྩྱུག་གི་དལ་དབང་ལུ་ རོས་ལེན་ཡོད་མེད།

༡༣.༡.༦. སྲིད་དོན་ཚོགས་པ་དང་འདེམས་དོན་ཆུང་མཉམ་ལུ་ བཅག་འབྱུང་དུས་ལུ་ཉམ་ཚད་
རྩྱུག་ ཞིབ་དེའི་སྲིད་དོན་ལས་རིམ་རྩྱུག་ དལ་དབང་འབད་འགོ་འདྲན་འཐབ་
རྩྱུགས་ཡོད་མེད།

༡༣.༡.༧. སྲིད་དོན་ཚོགས་པ་རྩྱུག་གིས་ ཁོང་རའི་སྲིད་དོན་ལས་རིམ་རྩྱུག་ ཁྲིམས་ལུགས་
དང་འབྲེལ་འགོ་འདྲན་འཐབ་ཡོད་མེད།

༡༣.༡.༨. ཚོགས་རྒྱན་སྦྱར་མི་རྩྱུག་གིས་ ཁོང་རའི་ཚོགས་རྒྱན་དེ་ རང་ལོས་ཐོག་ ཡང་ན་
འཛིགས་སྤང་དང་ རྩྱུག་མིན་འཛིགས་བསྐྱུལ་མེད་པ་འབད་སྦྱར་རྩྱུགས་པ་ཡོད་
མེད།

༡༣.༡.༩. གཡོ་སྦྱར་དང་ཁྲིམས་འགལ་བཀག་ཐབས་ལུ་ ཚོགས་རྒྱན་དང་གྲངས་ཅིས་
འགོ་འདྲན་གྱི་བཅའ་སྤྲིམ་རྩྱུག་ རེས་ཤེས་འབྲོངས་རྩྱུགས་པའི་གནས་ཚད་དང་
འབྲེལ་ཡོད་མེད།

13. Scope of Observation

13.1 The scope of observation shall be to assess and evaluate:

13.1.1 The impartiality of the Election Officers in the discharge of their duty;

13.1.2 The registration of voters;

13.1.3 The manner in which the election campaigns are conducted;

13.1.4 Expenditures of political parties and candidates;

13.1.5 Whether freedom of movement, assembly, association and expression have been respected during the election campaign;

13.1.6 Whether freedom for all the parties and candidates to conduct peaceful political activity has existed throughout the election period;

13.1.7 Whether parties have conducted their political activities in accordance with the law;

13.1.8 Whether voters have been able to cast their votes freely and without fear or undue influence;

13.1.9 Whether arrangements for the conduct of poll and count have followed satisfactory standards to avoid fraud and illegality;

༡༣.༡.༡༠. བཅག་འབྲུའི་འགོ་དཔོན་ཚུ་གིས་ ཚོགས་རྒྱན་གྱི་བྱ་སྒྲུའི་རིམ་པ་ཚུ་ འཛེལ་
མེད་དང་ ལཱ་འགན་དེ་ཚུ་ བྱོགས་རིམ་མེད་པ་ལཱ་འགོ་འདྲན་འཐབ་ཡོད་མེད།

༡༣.༡.༡༡. ཚོགས་རྒྱན་གྱི་གསང་བ་འདི་ དེས་བདེན་བཟོ་ཡོད་མེད།

༡༣.༡.༡༢. ལུབ་འབྲས་ཚུ་ གཏན་འཁེལ་བཟེ་བའི་རྣམ་གཞག།

༡༣.༡.༡༣. ཚོགས་རྒྱན་ས་ཁོངས་ནང་ སྤྱིགས་དང་ སྤྱིར་བཏང་བདེ་སྤྱད་གི་རྒྱུད་སྦྱོར་
དང་

༡༣.༢. ལྷ་རྟོག་པ་ཚུ་གིས་ ཚོགས་པའི་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་ལས་ ཚོགས་རྒྱན་སྦྱར་མི་ཚུ་ལཱ་ ཚོགས་
རྒྱན་གནས་ ཡང་ན་ ཉེ་འདབ་ལཱ་ ཚུ་ལ་མིན་རྒྱུད་བསྐྱུལ་ལག་ལེན་འཐབ་ཡོད་མེད་ཀྱི་
ཞིབ་དཔྱད་ཡང་འབད་དགོ།

༡༣.༣. ལྷ་རྟོག་པ་ཚུ་གིས་ ཚོགས་རྒྱན་གྲངས་ཅིས་བསྡོམས་པའི་སྐབས་བཅའ་མར་གཏོགས་ཏེ་
དེ་ཁའི་བྱ་སྒྲུའི་རིམ་པ་ཆུ་ཉམ་ དང་བདེན་གྱི་སྦྱོར་འཇུག་དང་ གསང་བ་འབད་དགོ་པའི་
ཁྲིམས་ལུགས་ཚུ་ལཱ་ གནས་ཡོད་མེད་ཀྱི་ལྷ་རྟོག་འབད་དགོ།

༡༣.༤. ལྷ་རྟོག་པ་ཚུ་གིས་ བཅག་འབྲུའི་རིམ་པ་ནང་ བཅའ་མར་གཏོགས་ནི་སྦྱོར་འདྲོད་ཡོད་པའི་
འདེམས་རོ་ ཡང་ན་ ཚོགས་རྒྱན་སྦྱར་མི་འེམ་ཁུངས་ཅིག་ལཱ་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁྲིམས་
ལུགས་དང་འགལ་བའི་བཀག་དམ་བཀལ་ཡོད་མེད་ཀྱི་ཞིབ་དཔྱད་འབད་དགོ།

༡༤. ལྷ་རྟོག་པ་ཚུ་གི་ཐོབ་དབང་།

༡༤.༡. ལྷ་རྟོག་པ་ཚུ་གིས་ ཐོབ་དབང་ཡོད་མི་དེ་ཡང་།

༡༤.༡.༡. མི་དམངས་ཤེས་ཡོན་དང་ འདེམས་རོའི་བསྐྱུལ་བསྐྱགས་ ཚོགས་རྒྱན་སྦྱར་
མི་ཚུ་གི་འབྲེལ་ཡོད་ཐོབ་གོད་ གདམ་རོབ་ཏོན་ཐངས་ དེ་ལས་ཚོགས་རྒྱན་
དང་འབྲེལ་བའི་ལས་དོན་ཚུ་གི་སྒྲོར་ འོས་འབབ་ལཱ་པའི་བརྩ་དོན་མཁོ་
འདྲོད་བསྐྱེད་ནི་དང་ལེན་ནི་ལཱ།

- 13.1.10 Whether voting procedures are being correctly followed by the Election Officers and that those duties are carried out impartially;
 - 13.1.11 Whether the Secrecy of the ballot is ensured;
 - 13.1.12 The manner in which results are determined; and
 - 13.1.13 The maintenance of order and general security at the polling station.
- 13.2 The Observers shall also check that party workers do not exercise undue influence upon the voters either at or near the polling stations.
 - 13.3 The Observers shall attend the counting of the votes and observe that all procedures are correctly applied and that the secrecy rules are obeyed.
 - 13.4 The Observers shall check if restriction, contrary to the law of the land, is imposed on any citizen who wishes to take part in the election process either as a candidate or a voter.

14. Rights of Observers

- 14.1 The Observers shall enjoy the right to:
 - 14.1.1 Request for and obtain reasonable information on any aspects of civic education programmes, the candidate's campaign programmes, activities related to registration of voters, nominations and polling;

༡༥.༡.༢. ཚློགས་རྒྱན་གྱི་ས་ཁོངས་ནང་སྤྱོད་ནི།

༡༥.༡.༣. ཚློགས་རྒྱན་བསྐྱར་ནི་འགོ་མ་བཅུགས་གོང་ལས་ ཚློགས་རྒྱན་ཁང་མིག་ནང་
བརྟལ་དཔུང་འབད་ནི།

༡༥.༡.༤. གལ་སྲིད་རྒྱལ་སྤྱི་ལྟ་རྟོག་པའི་ཐད་ རྟལ་པོའི་དམག་སྡེ་བཅུགས་ཡོད་ས་དང་
གཞན་བཀག་དམ་ཅན་གྱི་ས་གནས་ལུ་ཡོད་པའི་ ཚློགས་རྒྱན་ས་
ཁོངས་རྒྱ་ནང་འཛུལ་ནི་ལས་བཀག་དམ་ཡོད་པ་མ་གཏོགས་ དེ་མིན་རྒྱལ་
ཁབ་ནང་འཁོད་ལུ་ དལ་དབང་འབད་འགོ་འགྲུལ་བསྐྱོད་ནི། དང་

༡༥.༡.༥. སྲིད་དོན་ཚློགས་པ་དང་ འདེམས་རོལ་དང་གཅིག་ཁར་ དལ་དབང་ཐོག་
བརྒྱད་འབྲེལ་འཐབ་ནི།

༡༥. ཁག་འགན།

༡༥.༡. ལྟ་རྟོག་པ་རྩིས་ འབད་དགོཔ་དེ་ཡང་།

༡༥.༡.༡. འབྲུག་གི་ཁྲིམས་ལུགས་རྩིས་ ལུས་བཏུང་དང་བཟེ་བཀྲར་ཞི་ནི།

༡༥.༡.༢. ཁོ་/མོ་རའི་ལཱ་འགན་དེ་ རྩོགས་རིས་མེད་པ་ དང་ རང་དབང་དང་རྩང་བདེན་
ཐོག་འཐབ་ནི།

༡༥.༡.༣. བཅག་འཐུའི་བྱ་སྤྱིའི་རིམ་པ་ཅིག་ནང་ ཉམ་འཛུལ་ལས་འཛུལ་ནི།

༡༥.༡.༤. འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བཅག་འཐུ་དང་འབྲེལ་བའི་ཁྲིམས་ལུགས་སྐོར་ ཐོམས་
འདྲིས་བཟོ་ནི། དང་

༡༥.༡.༥. ཚློགས་རྒྱན་དང་གངས་རྩིས་མཐུག་མ་བསྐྱུ་རྒྱུ་གི་ཐོ་རིམ་ཡོངས་རྒྱུགས་
ལུ་ལཱ་འགན་ཐོག་སྤྱོད་ནི།

- 14.1.2 Be present at the polling stations;
- 14.1.3 Inspect polling booth before the beginning of the casting of votes;
- 14.1.4 Move freely throughout the country expect, that an International Observer will be restricted from visiting polling areas located at places where there are Military installations and other restricted areas; and
- 14.1.5 Communicate freely with political parties and candidates.

15. Obligations

- 15.1 The Observers shall be obliged to:
 - 15.1.1 Respect and abide by the laws of Bhutan;
 - 15.1.2 Exercise his/her role with impartiality, independence and objectivity;
 - 15.1.3 Refrain from interfering in any of the electoral processes;
 - 15.1.4 Be familiar with electoral laws of the Kingdom; and
 - 15.1.5 Stay on duty until the whole process of polling and counting has been completed.

༡༥.༢. ལྷ་རྟེན་པ་རྩྭ་གིས་ རི་བོ་དཀྱུས་པས་ འགོ་དཔོན་རྩྭ་གི་གོ་གནས་ལུ་ བཙུ་མཐོང་གི་རྩ་
ཤེས་སྟོན་དགོ།

༡༥.༣. ཚོགས་རྒྱུ་རྒྱུ་མི་རྩྭ་ལུ་ གཞན་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚོགས་པའི་རྒྱབ་སྐྱོར་པ་རྩྭ་གིས་ གནོད་
འཚབས་ ཡང་ན་ བར་ཆད་བྱུང་ཡོད་མེ་དང་ ཚོགས་རྒྱུ་རྒྱུ་མི་རྩྭ་ལུ་ནང་གསུག་
དེ་ལས་རྩྭ་མི་རྩྭ་བསྐྱུལ་གྱིས་དབང་གནོན་མེད་པ་ལུ་ དེས་ཤེས་འདྲོངས་རྩྭ་གས་
པའི་དོན་ལས་ ལྷ་རྟེན་པ་རྩྭ་གིས་ དམངས་འཛོམས་རྩྱུག་དང་ ཞལ་འཛོམས་རྩྭ་ནང་
བརྟག་དཔུང་འབད་ནི་དོན་ལུ་ གྲལ་གཏོགས་འབད་དགོ།

༡༥.༤. རྩྭ་ཡོངས་ལྷ་རྟེན་པ་རྩྭ་དང་ ས་དོན་ལྷ་རྟེན་པ་རྩྭ་གི་ ལྷན་ཚོགས་ལས་ ཁོང་རའི་བསྐོ་
བཞག་བཀའ་རྒྱུ་འཕྲི་ཐོག་དགོས་མཁོ་བཀོད་མི་དང་འབྲེལ་ ལྷན་ཚོགས་ལུ་སྟན་ཞུ་འབད་
དགོ།

༡༦. སྟན་ཞུ་འཕམ་ལུགས།

༡༦.༡. ལྷ་རྟེན་པ་ཅིག་ ཁོ་ཁོ་རའི་དབྱེད་སྐབས་ རྩྭ་ཁབ་དང་མི་སེར་གྱི་ མི་སྡེ་འཕམ་
སྲོལ་དང་ དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་ དེ་ལས་སྤྱི་དོན་གྱི་གཞི་རྟེན་རྩྭ་ལུ་ཅིས་འཛོག་ཐོག་
འབད་དགོ།

༡༦.༢. ལྷ་རྟེན་པ་ཅིག་གིས་ བཙུ་འཕྲུའི་བསྐྱུལ་བསྐྱུགས་སྐབས་ བདེན་ཁུངས་ཀྱི་རྒྱབ་རྟེན་
མེད་པའི་ རྟེན་པ་བཤད་བཀོད་མི་རྩྭ་ ཐོ་བཀོད་འབད་ནི་དེ་ལུ་ རྩ་ཤེས་བཏོན་དགོ།

༡༦.༣. ལྷ་རྟེན་པ་རྩྭ་གིས་སུལ་ཡོད་པའི་སྟན་ཞུ་འདི་ནང་ གྲལ་གཏོགས་འབད་མི་ལྷ་རྟེན་པའི་ཁ་
གྲངས་དང་ ལྷ་དོན་ལུ་དུས་ལུན་འགོ་རའི་དུས་ཚོད་སྐོར་ ཁ་གསལ་བཀོག་དགོ།

༡༦.༤. ལྷ་རྟེན་པ་ཅིག་གིས་ ཁོ་ཁོ་རའི་སྟན་ཞུ་གྲ་སྒྲིག་སྐབས་ མི་གཞན་ཅིག་གིས་དངོས་སུ་
མཐོང་སྟེ་ བྱིན་པའི་དག་བཟོད་དང་ འཛིན་ཐོ་བཀོད་ཡོད་མི་དང་འབྲེལ་ གང་དག་གི་དེས་
རྟེན་ལུ་གཙོ་བོ་བཏོན་ཏེ་ ཁོ་ཁོ་རའི་ལྷ་རྟེན་གྲུབ་འབྲས་རྩྭ་འཛིན་ཐོ་བཀོད་དགོ།

- 15.2 The Observers shall be sensitive to the officials' position while making enquiries.
- 15.3 The Observers shall attend rallies and meetings to check if voters are subjected to attack or disturbance by supporters of other parties and in order to satisfy themselves that no bribery or undue influence is being exerted upon the voters.
- 15.4 The National Observers and the Micro-Observers shall report to the Commission as required in their Appointment order issue by the Commission.

16. Mode of Reporting

- 16.1 An Observer while making his/her assessments shall take into account the socio-cultural, economic and political context of the Kingdom and its people.
- 16.2 An Observer shall exercise care in recording uncorroborated complaints made during the election during the election campaign.
- 16.3 The report submitted by the Observers shall give details of the number of Observers involved and the time spent on the exercise.
- 16.4 An Observer shall, in preparing his/her report, be as factual as possible and record his/her own findings with factual statements from the third parties as quoted and recorded.

༡༦.༥. ལྷ་རྟོག་པ་ཅིག་གིས་ ཁོ་མོ་རའི་ལྷ་རྟོག་གྲུབ་འབྲས་དེ་ལུ་གྲོས་བསྟན་དང་ གྲ་སྒྲིག་འབད་དེ་མཐའ་དབྱུང་གི་སྟན་ལྷ་ ལྷན་ཚོགས་ལུ་ཐུལ་ནི་འདི་ ཚོགས་རྒྱུ་གི་གངས་ཚུམ་བསྐྱེམས་ཚར་བའི་འབྲལ་རང་ གང་མགྲོགས་ཐོག་ཐུལ་དགོ།

༡༦.༦. སྟན་ལྷ་འདི་ ལྷ་རྟོག་པ་འི་འབྲི་ཤོག་༡,༢ དེ་ལས་༣ པ་དང་འབྲེལ་ ལྷན་ཚོགས་ལུ་ཐུལ་དགོཔ་དང་ དེ་གིས་མི་དམངས་ལུ་སྤེལ་དགོ།

༡༧. རྒྱལ་སྤྱི་ལྷ་རྟོག་པ་ཚུ་ལུ་ དམིགས་བསལ་བཀོད་རྒྱ།

༡༧.༡. རྒྱལ་སྤྱི་ལྷ་རྟོག་པ་ཅིག་གིས་འབད་དགོཔ་དེ་ཡང་།

༡༧.༡.༡. ཁོ་མོ་ར་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་སྤྲོད་མི་ ཆ་འཛེག་ཅན་གི་འཛུལ་ཞུགས་ཚོག་ཐམ་ཡོདཔ།

༡༧.༡.༢. ལཱ་ཚུ་དོན་སྤོང་ཐོག་ལག་ལེན་འཐབ་དོན་ལུ་ རྒྱལ་ཁབ་གི་གནམ་གཤིས་དང་ འཚོ་བའི་གནས་སྤངས་ཚུ་གི་སྒྲོར་ གོམས་འདྲིས་དང་ གྲ་སྒྲིག་ཡོདཔ། དང་

༡༧.༡.༣. བཅོག་འཐུའི་ལྷ་རྟོག་དང་ འབྲེལ་བ་མེད་པའི་ལས་དོན་ཚུ་ནང་ གྲལ་གཏོགས་འབད་ནི་ཚུ་ལས་འཛུལ་དགོཔ།

༡༨. བསྐྱོ་བཞག་ལུ་ཆ་མེད།

༡༨.༡. རྒྱལ་ཡོངས་ ཡང་ན་ རྒྱལ་སྤྱི་ལྷ་རྟོག་པ་ཚུ་གི་བསྐྱོ་བཞག་དེ་ གལ་སྲིད་ ཁོ་མོ་གིས་ སྲིད་དོན་ཚོགས་པ་ཅིག་ ཡང་ན་ འདེམས་ངོ་ཅིག་གི་དོན་ལས་ བསྐྱུལ་བསྐྱུགས་ ཡང་ན་ རྩོགས་རིས་གི་མཛོན་གསལ་འབྱུང་བ་ ཡང་ན་ བཅོག་འཐུའི་འགོ་དཔོན་ཅིག་གི་ལཱ་འགན་ལུ་ བཀག་བརྒྱབ་པའི་བྱ་སྤྱོད་འཐབ་པ་ཅིན་ ཆ་མེད་གཏང་དགོ།

༡༨.༢. རྒྱལ་སྤྱི་ལྷ་རྟོག་པ་ཅིག་ དབྱེ་ཚན་༡༨.༡ པའི་འོག་ ཁོ་མོ་རའི་བསྐྱོ་བཞག་ཆ་མེད་གཏང་བའི་ དེ་མོད་ཕྱིར་ལོག་གཏང་དགོ།

- 16.5 An Observer shall discuss his/her findings and prepare and submit a final report to the Commission on those findings as quickly as possible after the counting of the votes.
- 16.6 The reports must be submitted to the Commission, as per the Observer Form No. 1, 2 & 3 (*Annexure*), which shall in turn make the report public.

17. Specific Directions to International Observers

- 17.1 An International Observer shall be required to:
- 17.1.1 Possess a valid visa during his/her stay in the Kingdom;
- 17.1.2 Be familiar and prepared about the climate and living conditions in the country to undertake tasks effectively; and
- 17.1.3 Refrain from engaging in activities that are not related to observation of elections.

18. Revocation of Appointments

- 18.1 The appointment of National or International Observers shall be revoked if he/she campaigns or displays favoritism for a political party or a candidate or obstructs an Election Officer in the discharge of his/her functions.
- 18.2 An International Observer, on revocation of his/ her appointment under section 18.1, shall be repatriated immediately.

༡༩. ཉེས་ཆད།

༡༩.༡. ལྷ་རྟེན་པ་ཅིག་ རོན་ཆོན་ཀྱང་ པ་ལྷ་ར་བྱ་ ལམ་སྟོན་སྒྲིག་ཡིག་འདི་ ཡང་ན་ བཅག་འབྲུའི་
བཅའ་ཁྲིམས་ལུ་ གནོད་འགེལ་གྱི་ཉེས་སྟོན་ཞིན་མ་སྒྲིལ་ཐོང་ཆོ་ བཅག་འབྲུའི་བཅའ་
ཁྲིམས་དང་འཁྲིལ་ འབྲེལ་སྟུང་འཐབ་དགོ།

༢༠. ལམ་སྟོན་དང་བཀོད་རྒྱ་བྱིན་ནི་ལུ་ལྷན་ཚོགས་གྱི་དབང་ཆ་དོ།

༢༠.༡. ལྷན་ཚོགས་གྱིས་ ལམ་སྟོན་དང་བཀོད་རྒྱ་གནང་ཆོག་པ་ཚུ་ཡང་།

༢༠.༡.༡. ལམ་སྟོན་སྒྲིག་ཡིག་འདི་ཚུ་གི་དགོངས་དོན་གང་རུང་ཅིག་གི་དོགས་སེལ་
དོན་ལུ།

༢༠.༡.༢. དེ་ལུགས་གྱི་དགོངས་དོན་ཚུ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་དང་འབྲེལ་བའི་ དཀའ་
ངལ་གང་རུང་ཅིག་འབྱུང་སྐབས་སེལ་ཐབས་ལུ། དང་

༢༠.༡.༣. ལྷ་རྟེན་པའི་བསྐྱོད་བཞག་དང་ ལམ་དོན་གྱི་ལཱ་འགན་དང་འབྲེལ་བའི་ཐབས་
ལུ་གང་རུང་ཅིག་ ལམ་སྟོན་སྒྲིག་ཡིག་ནང་ཁ་གསལ་སྒྲིལ་བཀོད་དེ་མེན་མི་
དང་ལྷན་ཚོགས་གྱི་བསམ་འཆར་ལུ་ ལམ་སྟོན་སྒྲིག་ཡིག་འདི་ཚུ་འདི་དགོངས་
དོན་གྱིས་མ་འབྱུངས་པ་དང་ དོགས་སེལ་གྱི་དགོས་མཁོ་ཡོད་པ་སྒྲིལ་ཐོང་པ་
ཅིན།

༢༡. གོ་དོན་འགེལ་བཤད་དང་ འཕྲི་བསྟོན་གྱི་དབང་འཛིན།

༢༡.༡. ལྷན་ཚོགས་འདི་ ལམ་སྟོན་སྒྲིག་ཡིག་འདི་ཚུ་འོག་དོན་འགེལ་བཤད་འབད་ནི་ལུ་ དབང་
ཆ་དེ་ཅན་གྱི་དབང་འཛིན་ཞིན།

༢༡.༢. ལྷན་ཚོགས་འདི་ལུ་ ལམ་སྟོན་སྒྲིག་ཡིག་འདི་ཚུ་གི་དགོངས་དོན་ལུ་ ཁ་སྐོང་ བྱད་པར་
བཟོ་ནི་ ཡང་ན་ ཆམེད་གཏང་ཐོག་ འཕྲི་བསྟོན་གྱི་དབང་ཆ་དོ་ཡོད།

19. Penalties

- 19.1 Any Observer, subject to the section 18, found guilty of violation of these Guidelines or the Election Act shall be dealt with in accordance to the Election Act.

20. Power of the Commission to Issue Instruction and Directions

- 20.1 The Commission may issue instructions and directions:

- 1.1.1 For the clarification of any of the provisions of these Guidelines;
- 1.1.2 For the removal of any difficulty which may arise in relation to the implementation of any such provisions; and
- 1.1.3 In relation to any matter with respect to the appointment and assigning responsibility to Observers, for which these Guidelines make insufficient provision and clarification is necessary in the opinion of the Commission.

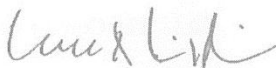
21. Authority of Interpretation and Amendment

- 21.1 The Commission shall be the authority competent to interpret the clauses of these Guidelines.
- 21.2 The Commission shall have the power to amend by way of addition, variation, or repeals the provisions of these Rules.

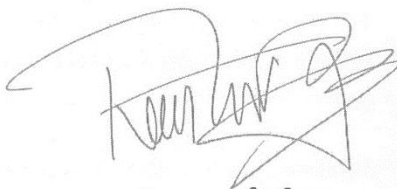
སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ སྤྱི་ཟླ་ ༦ སྤྱི་ཚེས་ ༢༥ ལས་ རང་ལུགས་གནས་ལོ་ཤིང་མོ་ལུག་ལོ་ ཟླ་ ༥ པའི་ཚེས་ ༤ གྱི་ཉིན་ར་
འབྲུག་གི་བཅག་འཁྱུ་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་ཐིུ་དང་བཅས་སྐབ་ཡོད།

བཅག་འཁྱུ་ལྷན་འཛིན།

བཅག་འཁྱུ་ལྷན་འཛིན།

བཅག་འཁྱུ་ལྷན་འཛིན་སྤྱི་བྱབ།

Done under the seal of the Election Commission of the Kingdom of Bhutan on
this 24th of June 2015 corresponding to the 8th Day of the 5th Month of the
Wood Female Sheep Year in the Bhutanese Calendar.

Election Commissioner

Election Commissioner

Chief Election Commissioner

Outline for Main Report of National Observers

Name of Elections:

1. Background

[Please specify and provide information with regard to your appointment and geographical jurisdiction for the election observation]

2. The Electoral Administration

[Please specify and explain in detail the system and procedures in place for conduct of elections in your Constituency or Dzongkhag, and the arrangements made for the conduct of free and fair elections. Review and report on the manner of the public election fund release, postal ballot handling, the election advertising and media sponsorship provisions implemented]

3. Voter and Civic Education

[Please provide details as to how prepared the voters were to objectively vote in the elections and the level of information dissemination with regard to Candidates/ Political Parties, electoral process, etc.]

4. Voter Registration

[Please provide details with regard to the extent of voter registration and preparedness to vote in elections in your Constituency or Dzongkhag. Also, provide details of any inclusion or exclusion made to the Electoral Roll]

5. Candidates and/or Political Parties

[Please provide profiles of Candidates and Political Parties involved contesting elections in your Constituency or Dzongkhag. Provide details of activities carried out by them over the entire election cycle or period. Include observatory report on conduct of the candidate and/party financial management practices and systems as per the format prescribed. Please be vigilant and report any irregularities and electoral malpractices observed]

6. Election Security

[Please provide an account of the security arrangements and security provided to the polling teams, election materials and secured storerooms as well as the voter in general]

such that every voter felt safe and secure to turn out to vote freely in the polling station was maintained. Any untoward including coercion, intimidation or threat to voters and polling officials that took place must be reported as appropriate and completely to enable effective actions to be taken]

7. Media

[Please provide an account of the conduct of the media personnel, media's coverage in the entire election cycle or period and also report any violation of the electoral laws and cases of evident partisan reporting and coverage. Media also includes foreign media agencies and personnel]

8. Election Observation

*[This part forms the crux of the entire report and therefore should be specified in details to include observations during the pre-campaign period, campaign period, the poll day and post poll observations including counting and declaration of results. The observations of the poll day must be based on facts and observations made and recorded in the **Polling Station Observation Report** maintained for each polling station covered by you. Please provide an account of the voter turnout and the behavior of the conduct of general voter, the level of voter enthusiasm and satisfaction of the process, environment and election administration]*

9. Conclusions

[Please provide an account of the general understanding gained from observation of the election and how well the elections were conducted, the shortcomings and inadequacies. You could include any action that were taken by you or any action taken by concerned authority based on your on-the-spot recommendation and suggestions]

10. Recommendations

[Please recommend changes and improvements needed in the conduct of future elections and delivery of electoral service including any further actions that are necessary to be taken by the Education Commission or any other authorities of the Royal Government]

NB: All the points and event reported must be as self-conclusive as possible with specific mention of time, place and details of persons associated or involved. Where the infraction of laws and rules are reported these should also be quoted for case and correctness of expected actions to be taken on the observations.

Outline for national Observer's Report on Activities of the Political Parties and their Candidates during the National Council Election

Beside observation the National Council Elections, the National Observers are also required to report on the compliance of the electoral laws by the Political Parties and their candidates.

In order that voters are clear about their rights to vote in an informed and unhindered manner, the National Observers are required to submit reports on activities of Political Parties and their Candidates including such activities that may cause or have caused inconveniences to voters and candidates for effective participation in the National Council Elections.

The Election Commission hopes that this Outline will help you in objective and accurate reporting on activities of the Political Parties and their Candidates that might take place during the National Council Elections.

Care must be taken not to divulge the content of your report to any unauthorized personnel.

1. Activity of Activities

[Please specify and explain in detail the specific nature of each. Also, describe whether any laws were violated by commission or omission of an act. Be specific to mention if the activity or activities were observed first-hand, reported to you or to any of the electoral officers in writing or orally, found out while looking for more details on other activities or reported in the media. Please specify the extent of seriousness of effects on the voters and to the election processes, especially the right to vote in a free and fair manner and the secrecy of Vote]

2. Name of Political Parties and Candidate Involved

[Please list down which political party or parties and candidate or candidates were involved]

3. Verifiable Evidences

[Please mention, list down and attach the evidences available, if any. Evidences could be materials used in conduct of activity or activities, recordings (audio and visual) or undertakings]

4. Statements of Witness

[Please attach copies or transcripts of the statements made by witness, if any, on the purported activity or activities]

5. Actions Taken by Authorities

[Please list down and give details of actions taken. Also, specify if preventive measures were taken to reduce occurrence of such activity or activities including actions taken upon by Dzongkhag and Gewog Administration, Returning or and Assistant Returning Officers Other Electoral Officers]

6. Recommended Action to be Taken

[Please recommend actions to be taken depending on the seriousness of each activity. Note that the final decision to take actions will be decided by the Election Commission]

NB: All the points and events reported must be as self-conclusive as possible with specific mention of time, place and details of persons associated or involved. Where the infraction of laws and rules are reported these should also be quoted for case and correctness of expected actions to be taken on the observations.

Please note that a copy of the report must be submitted to the Election Commission and the concerned Returning Officer, while the original should be part of the National Observer's Main Report.